



Per Stig Møllers besvarelse af forespørgsel om situationen i Mellemøsten

Taler

Per Stig Møller
Udenrigsminister

Dato

7. november 2003

Sted

Folketingets talerstol,
Christiansborg

Jeg vil gerne takke for forespørgslen. Det giver god mening i lyset af udviklingen siden den seneste forespørgselsdebat om Mellemøsten i januar 2002 at tage en ny drøftelse af situationen i Mellemøsten, og hvordan vi fra dansk side kan medvirke til at fremme bestræbelserne for fred og sikkerhed i regionen.

Begge parter accept af køreplanen for fred og deres bekræftelse på topmødet i Aqaba i juni af dens vision om en to-statsløsning gav anledning til optimisme og håb om, at en løsning af den langvarige konflikt var inden for overskuelig rækkevidde. Men disse forhåbninger bristede efter terrorbomben i Jerusalem den 19. august.

Indtil for blot få dage siden var der ingen tegn på, at nogen af parterne var rede til at forlade konfrontationskursen. De seneste par dages udviklinger giver dog anledning til forsigtig optimisme. Der har således været en række uformelle kontakter mellem parterne, herunder på ministerniveau. Israel har desuden tilkendegivet, at man principielt er rede til et første møde på premierministerniveau med henblik på at genstarte fredsprocessen, når den nye palæstinensiske regering er kommet på plads, forventeligt med Ahmed Qurei som regeringschef.

Regeringen hilser disse første forsøg på at genskabe tilliden velkommen og håber på at se flere tilnærmende tiltag fra begge sider. Tiden vil vise, om de positive

hensigter vil blive omsat til konkrete handlinger, der kan genskabe tilliden og bringe fredsprocessen tilbage på sporet. Der er derfor afgørende, at presset på begge parter opretholdes.

Målet for regeringens såvel som det internationale samfunds bestræbelser på at løse konflikten i Mellemøsten står klart: Oprettelsen af en selvstændig, suveræn, demokratisk og levedygtig palæstinensisk stat i 2005 og efterfølgende indgåelse af fredsaftaler mellem Israel og Syrien og Libanon, som kan føre til en endelig afslutning af den arabisk-israelske konflikt. Midlerne er de i køreplanen opregnede gensidige og parallelle skridt, som må tages for at genopbygge tilliden og bringe parterne mod en endelig fredsløsning.

Dette er som bekendt målet i Mellemøst-Kvartettens køreplan for fred, som oprindeligt lanceredes under det danske EU-formandskab sidste år. Regeringen mener fortsat, at Køreplanen er det bedste udgangspunkt for en fredelig løsning og det eneste alternativ til den fortsatte voldsspiral. Parternes accept af køreplanen bragte således en lang række konkrete fremskridt med sig, som er blevet overset i forsøgene på at erklære køreplanen for død. Hvis arbejdet med køreplanen kan bringes tilbage på sporet, kan disse fremskridt fortsættes.

Regeringen vil fortsat gennem EU støtte de internationale bestræbelser på at få parterne til at genoptage implementeringen af køreplanen. Det er kun gennem en samlet og beslutsom indsats fra det internationale samfund, og ikke mindst Mellemøst-Kvartetten, at vi kan tvinge parterne til forhandlingsbordet og til at give yderligere indrømmelser. Men vi må samtidig erkende, at en fredsløsning i Mellemøsten ikke kan skabes uden USA's aktive medvirken og vedholdende indsats. Regeringen vil gennem EU-samarbejdet derfor arbejde for at sikre USA's fortsatte engagement i bestræbelserne på at fremme fred i Mellemøsten. Endelig må kontakten til de moderate arabiske lande, som var drivkræfterne bag Det Arabiske Fredsinitiativ lanceret i april sidste år, fastholdes og udbygges for at sikre, at fredsbestræbelserne bliver regionalt forankret – og accepteret.

Regeringen vil fortsætte arbejdet for, at der etableres en overvågningsmekanisme bestående af Kvartettens medlemmer og med base i området, som kan påse overholdelsen af køreplanen. En sådan mekanisme er af afgørende betydning for at kunne fastholde parterne på deres forpligtelser.

Begge parter bærer et ansvar for at skabe de rette omstændigheder, der muliggør fremskridt. Regeringen vil derfor både bilateralt og i EU-samarbejdet fortsætte en balanceret Mellemøstpolitik og samtidig bidrage til at sikre balance i de internationale fredsbestræbelser.

Regeringen tager på det stærkeste afstand fra terror og anerkender Israels ret til at beskytte sin befolkning mod terroraktioner. Men denne ret er hverken ubetinget eller ubegrænset. Den kan ikke udøves på en sådan måde, at et stort antal sagesløse palæstinensere ender med at betale prisen for handlinger udført af en voldelig minoritet. Sådanne handlinger giver samtidig militante organisationer som Hamas og Islamisk Jihad øget opbakning blandt befolkningen. Det er fortsat regeringens opfattelse, at et ophør af den israelske besættelse i overensstemmelse med Sikkerhedsrådets resolutioner og etableringen af en fredelig og demokratisk palæstinensisk stat vil være den bedste garanti for Israels sikkerhed.

Israel må derfor standse de udenretlige likvideringer; trække sine styrker tilbage fra selvstyreområderne; indstille ødelæggelserne af palæstinensiske boliger og standse angreb mod palæstinensisk infrastruktur. 'Blokaden' af de palæstinensiske områder må ophæves til fulde. Israel har i onsdags erklæret, at man vil ophæve blokaden af størstedelen af byerne på Vestbredden, men de militære check-points bevares, og begrænsningerne på palæstinenserne bevægelsesfrihed ændres næppe afgørende.

Bosættelsesaktiviteterne, som er i klar modstrid med den fjerde Geneve-konvention, må ophøre. Det er helt uacceptabelt, at Israel alene i 2003 har sendt opførelsen af ca. 1.700 boliger i eksisterende bosættelser i licitation. Regeringen vil arbejde for at sikre, at vi ikke gennem associeringsaftalen med Israel bidrager til en økonomisk konsolidering af bosættelserne. Varer importeret fra bosættelser kan ikke opnå præferencetold. Dette vil blive understreget på det kommende EU-Associeringsråd med Israel senere på måneden.

Israel må samtidig afholde sig fra handlinger, som kan medføre en yderligere eskalering af situationen til nabostaterne. Gentages aktioner som det israelske luftangreb på en påstået terrorist-træningslejr i Syrien, risikerer vi en alvorlig regional optrapning af situationen, som vil kunne gøre det politisk umuligt for de moderate arabiske lande at fortsætte opbakningen til fredsbestræbelserne.

Regeringen tager skarp afstand fra opførelsen af det såkaldte sikkerhedshegn, som en lang række steder ligger langt inde over den 'grønne linie' på palæstinensisk område. Udover de meget alvorlige økonomiske, sociale og humanitære konsekvenser, som hegnet har for et stort antal palæstinensere – ifølge FN omkring 210.0000 - vil hegnets ruteføring kunne præjudicere de fremtidige forhandlinger om grænsedragningen og dermed gøre visionen om en to-statsløsning fysisk umulig at implementere.

Det palæstinensiske selvstyre må gøre alt, hvad der står i dets magt for at afvæbne, anholde og retsforfølge alle terrorismistænkte og opløse terrornetværk. Selvstyret må desuden arbejde aktivt for en hurtig våbenhvile. Der må lægges alvorligt pres på Arafat for at uddelegere magt til en handledygtig og styrket palæstinensisk regering med fuld kontrol over sikkerhedsstyrkerne. Dette er kernen bag striden i forbindelse med den palæstinensiske regeringsdannelse. Det forventes, at en ny bred palæstinensisk regering vil ligge klar inden for de nærmeste dage, men det står fortsat ikke klart, om Arafat vil delegere den nødvendige kompetence på sikkerhedsområdet til premier- og

indenrigsministeren, ej heller hvem han kan acceptere som indenrigsminister.

Men sættes den kommende palæstinensiske regering ikke i stand til aktivt at slå ned på militante grupper, vil udsigterne til reelle israelske indrømmelser være ringe. Uden israelske indrømmelser vil den palæstinensiske regering ikke kunne vise befolkningen konkrete resultater og dermed, at forhandlingsvejen alene – og ikke vold og terror - fører til forbedrede levevilkår og giver konkrete udsigter til etableringen af den stat, som de alle ønsker sig.

Dialog mellem israelere og palæstinensere er et afgørende element i bestræbelserne på at genskabe tilliden. Regeringen har længe støttet fredsløjrene i både det israelske og palæstinensiske civilsamfund, bl.a. gennem den såkaldte Louisiana-proces. Regeringen hilser således også det såkaldte Geneve-initiativ velkommen. Begge initiativer viser, at dialog og samarbejde mellem stærke og betydningsfulde kræfter på begge sider fortsat er mulig og kan føre til enighed.

Ofrene for konflikten er fortsat civilbefolkningen, og statistikken taler sit eget tydelige sprog: Ifølge FN har 2.858 palæstinensere og 857 israelere - hovedsagelig civile – mistet livet, siden den anden intifada blev indledt i september 2000 og indtil udgangen af oktober. 36 procent af palæstinenserne er arbejdsløse, og over 60 procent lever under fattigdomsgrænsen. Det samlede tab for den palæstinensiske økonomi siden september 2000 nåede ved udgangen af 2002 op på 5,2 mia. USD. Den primære årsag hertil var de israelske spærringer. Den økonomiske og humanitære situation for den palæstinensiske befolkning er således fortsat meget kritisk.

Derfor er i dag størstedelen af den internationale bistand til selvstyreområderne nødhjælp. Danmark har siden urolighederne startede i september 2000 ydet godt 59 mio. kr. til konkrete nødhjælpsprojekter på Gaza/Vestbredden, bl.a. via FN's Hjælpeorganisation for Palæstina-flygtninge, UNRWA. I 2003 er der ydet

20 mio. kr. i nødhjælp udover det regulære bidrag til UNRWA. Afhængig af udviklingen i den humanitære situation vil regeringen overveje yderligere humanitær bistand.

Det er samtidig afgørende, at den internationale bistand til de mere langsigtede udviklingsindsatser i de palæstinensiske områder fortsættes og styrkes for at bekæmpe fattigdom og opbygge kapacitet. Regeringen agter derfor at videreføre bistanden til Gaza/Vestbredden. Overgangsbistanden vil blive forlænget frem til og med 2007. Den danske støtte vil blive tilpasset de vanskelige omstændigheder, således at det sikres, at de danske midler gennem fattigdomsorienterede indsatser når de mest trængende områder og befolkningsgrupper. Samtidig vil regeringen fortsætte støtten til den palæstinensiske reformproces, herunder til demokratiske reformer. Regeringen vil desuden videreføre støtten til fremme af menneskerettighederne og til freds- og tillidsskabende initiativer.

Behovet for at skabe øget dialog med den arabiske verden som helhed er et væsentligt element i regeringens udenrigs- og udviklingspolitiske prioriteter, som blev fremlagt i juni. Målet for 'Det Arabiske Initiativ' er at styrke EU's partnerskab med den arabiske verden og derigennem fremme demokrati og fremskridt. Regeringen arbejder for at udvirke konkrete forslag til en EU-handlingsplan, som ventes drøftet på Det Europæiske Råd i december 2003. Endvidere overvejes andre mulige initiativer, der kan være med til at motivere et samarbejde om fred og sikkerhed i regionen, men med et uløst Mellelmøstproblem vanskeliggøres det nødvendige reform- og fremskridtsarbejde i regionen.

Kilde

ft.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Det Konservative Folkeparti, Folketingstale, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/besvarelse-af-foespoergsel-om-situationen-i-mellemoesten>